



ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಮರೂಪಗಳೂ ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ಹಗಲಿರುಳು ಅವನನ್ನೇ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿದೆ. ಅವನನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತ ಬಳಲಿ ಬಸವಳಿದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ನಾಮಜಪದ ಫಲವಾಗಿ ಅಚ್ಚರಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಅನುಸಂಧಾನ ದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವನೇ ಆಕಾಶ, ಅವನೇ ಭೂಮಿ, ಅವನೇ ವಾಯು, ಅವನೇ ಜಲ, ಅವನೇ ಅಗ್ನಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಹೂವುಗಳೂ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಅವನೇ ಆಗಿರುವಾಗ, ಅವನ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಸ್ತು ಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು? ಎಂದು ಬೆರಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಲಲ್ಲೇಶ್ವರಿಯು ಹಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

ತುಳಸೀದಾಸ

ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣವೇ ತುಳಸೀದಾಸರ (೧೫೩೨-೧೬೨೩) ಸಾಧ ನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಂದ್ರ ಹಾಸನಂತೆ, ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನರಹರಿದಾಸರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು, ಅವರಿಂದ ರಾಮನಾಮದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ‘ರಾಮಬೋಲಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ಕೊಂಡರು. ರಾಮನಾಮದ ಬಲದಿಂದ ಶೇಷ ಸನಾತನರೆಂಬ ವಿದ್ವ ನ್ಮಣಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು ತಾವೂ ಪಂಡಿ ತೋತ್ತಮರಾದರು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮಜಪವೇ ಕಾರಣ ವಾಗಿ ತುಳಸೀದಾಸರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು, ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು, ಮಹಾ ಕವಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.

“ರಾಮನಾಮವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸದಾಕಾಲ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದು ರತ್ನದ ದೀಪವಿದ್ದಂತೆ. ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲಿಟ್ಟ ದೀಪವು ಮನೆಯ ಒಳಗನ್ನೂ ಹೊರಗನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆ ರಾಮನಾಮವೆಂಬ ರತ್ನದೀಪವು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ

ಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೆಂಬ ಮನೆಗೆ ನಾಲಗೆಯು ಹೊಸ್ತಿಲು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಮಪುರುಷನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರನು. ರಾಮನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಮನಿಲ್ಲ, ಕಾಮನಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಅಂಧಕಾರ ವನ್ನೂ ಆಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡವರುಂಟೆ?” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ತುಳಸೀ ದಾಸರು ರಾಮನಾಮದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಿಯುಗ ವೆಂಬುದು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಆಗರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಪಾವನರಾಗಲು ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಕಲ ಅಪಹಾರಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ಶ್ರೀರಾಮನಾಮವನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾಗುತ್ತದೆ, ನವವಿಧಭಕ್ತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತುಳಸೀದಾಸರು ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಚಮತ್ಕಾರ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ:



ತುಲಸೀ ರಾಮಸ್ತೋಹ ಕರು | ತ್ಯಾಗಿ ಸಕಲ ಅಪಹಾರ
ಜೈಸೇ ಘಟಿತ ನ ಅಂಕ | ನಾನಾಕೇ ಲಿಖಿತ ಪಹಾರ ||

ಒಂಭತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಗ್ಗಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗೋಣ. ಆಗ ಬರುವ ಗುಣಲಬ್ಧಗಳು ೯, ೧೮, ೨೭, ೩೬, ೪೫, ೫೪, ೬೩, ೭೨, ೮೧, ೯೦ ಎಂಬಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ಗುಣಲಬ್ಧದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ೯, ೧+೮=೯, ೨+೭=೯, ೩+೬=೯, ೪+೫=೯, ೫+೪=೯, ೬+೩=೯, ೭+೨=೯, ೮+೧=೯, ಕೊನೆಗೆ ಸೊನ್ನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರೆ ೯ ಎಂಬಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಒಂಬತ್ತರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಪಾದಸೇವನ, ಅರ್ಚನ, ವಂದನ, ದಾಸ್ಯ, ಸಖ್ಯೆ, ಆತ್ಮ ನಿವೇದನ ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರುತ್ತವೆ. ❖



ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಮಹಿಮೆ

ಡಾ. ಕೆ. ಲೀಲಾಪ್ರಕಾಶ್

ಯಸ್ತಾಂ ಪಶ್ಯತಿ ಪಾರ್ವತಿ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಧ್ಯಾನೇನ ತೇಜೋಮಯೀಂ |
ಮನ್ಯೇ ಸುಂದರಿ ತತ್ತ ಮೇತದಖಿಲಂ ವೇದೇಷು ನಿಷ್ಣಾಗತಮ್ |
ಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸಮಯೇ ತವಾರ್ಚನ ವಿಧಾವಾನಂದ ಸಾಂದ್ರಾಶಯೋ
ಯತೋಽಹಂ ತದಭಿನ್ನತಾಂ ಪರಶಿವೇ ಸೋಽಯಂ ಪ್ರಸಾದಸ್ತವ ||

ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ವಿಶ್ವದ ಮಹಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಾಗಿ, ವಿಖ್ಯಾತಿಯಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ, ಉದಾತ್ತರೂ ಅಸಮಾನ್ಯರೂ ಆಗಿ ಮೆರೆದರು. ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾನವಕೋಟಿಗಲ್ಲ ಸಮತಾಭಾವವನ್ನು ನೀಡುವ, ಸಕಲ ಮತಗಳನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯ ಗೊಳಿಸುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿದ ಜ್ಞಾನಸೂರ್ಯ ರಾಗಿ, ಮತಾಂಧತೆ, ಅಹಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಹಂಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅಮೃತೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಅಸೀಮ ಸಾಹಸಿ ಅವರು.

ಶ್ರೀಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕಾಮಧೇನು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಪಾರವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮದರ್ಶನದಿಂದ, ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಯಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದವರೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿ, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಜನದ ಶಲಾಕೆಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿಸಿದರು.

ಅದ್ವೈತವು ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ, ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ ಇವುಗಳಿಂದ ಅತೀತರಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಆತ್ಮದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತ್ರಯೋವಸ್ಥೆಗಳಾದ ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗಿ, ತುರೀಯಾ ವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾಗಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮವಸ್ತುವಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ಅದೂ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಚಂದ್ರನು ಚಲಿಸದಿದ್ದರೂ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ. ಆತ್ಮವು ಕೇವಲ ಸತ್-ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವು. ಈ ಆತ್ಮವಸ್ತು ನಮಗೆ ಆತ್ಮಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವು ಸ್ವಯಂವೇದ್ಯ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಹಾಗೂ ನಿರಿದ್ಯಾಸನ ಎಂಬೀ ರೂಪದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾಯೆ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಜ್ಞಾನವು, ಸತ್-ಅಸತ್, ಸದಸತ್, ಭಿನ್ನ, ಅಭಿನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ನಿರ್ವಚನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಖ್ಯಾತಿ.

ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಿಯುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಮನಸ್ಸು ಬೇಕಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯು

ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೇರುವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾದ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರೂ, ತತ್ತ್ವ-ದರ್ಶನಗಳ ನಿರೂಪಕರೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಲೇಖಕಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಶ್ರುತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಅವರು ಮೈಸೂರಿನ 'ಡಾ.ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಷಷ್ಠ್ಯಂತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಜಡತ್ವವಿರುವುದರಿಂದ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಥಮಾಂತ ಮನಶ್ಶಬ್ದದಿಂದ ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲಾರದು. ಗಾಡಿಯು ಗ್ರಾಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾದರೂ ಗಾಡಿಯು ಚಲಿಸಲು ಪ್ರೇರಕನಾದ ಸಾರಥಿಯೊಬ್ಬ ಇರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಚಕ್ಷುಷಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಚೇತಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದೆಯೂ ಕಾಣುವಂತಹ ಈ ಮೂಗಿಲ್ಲದೆಯೂ ಮೂಸುವಂತಹ, ಈ ಚರ್ಮವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತಹ ಈ ನಾಲಗೆ ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಸವಿಯುವಂತಹ, ಈ ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದೆಯೂ ಆಲಿಸುವಂತಹ ನಿಜಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಶಂಕರರು **ಉಪದೇಶಸಾಹಸ್ರಿ**ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

**ಅಚಕ್ಷುಷನ್ ದೃಷ್ಟಿಮೇ ತಥಾತ್ಮೋತ್ಸ ಕಾ ಶ್ರುತಿಃ |
ಅವಾಕ್ತಸ್ತು ತು ವಕ್ತಃ ಸ್ಯಾದಮನಸ್ತಾ ನ್ವತ್ತೀ ಕುತಃ ||**

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಿಯಾನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ವರ್ಷಿ. ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣವು ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನ ಅಮಿಷದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೂರಾಗಬಹುದು. ಯಾವಾಗ ಪಂಚ ಕೋಶದ ಅವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆನಂದವಲಯದಡೆ ಸಾಗಿ ತಾನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯಾಗುವನೋ ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ! ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಮೋಕ್ಷ! ಯಾವಾಗ ಮಾನವ ಪರಮಜ್ಞಾನದ ಪಾರಂಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅವನೇ ಸ್ವತಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯು. ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನ ನಾಗುವುದೇ ನಿಜವಾದ “ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ.” ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮಾಯೆ, ಅಧ್ಯಾಸ, ಅವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿ “ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ನಿಧ್ಯಾ” ಎಂಬ ಅರಿವು ಆಗುತ್ತದೆ. ‘ಆಯಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ’, ‘ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ’, ‘ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ’, ‘ಸರ್ವ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ’, ‘ಯೋಸಾವಸೌ ಪುರುಷಸ್ಸೋಹಮಸ್ಮಿ’, ‘ತತ್ತ್ವಮಸಿ’ ‘ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಚಾತ್ಮಾನಂ’, ‘ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂ ಚಾಪಿ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ’ ಮೊದಲಾದ ಉಪನಿಷತ್ ವಾಣಿಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸದ್ವಸ್ತು. ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಾದದು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನು. ಜೀವ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತತ್ಪದಾರ್ಥದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಇವೆರಡೂ ಅಭಿನ್ನವಾದವು. ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಭಿನ್ನವಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಗುಣ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರರ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಭಾಷ್ಯಗಳೇ? ಪ್ರಕರಣಗಳೇ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ? ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಸ್ತಾನತ್ರಯವೆಂದು ವ್ಯಾಸರಿಂದ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಗೀತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮವಿಷಯಕವಾಗಿ

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯಕವಾಗಿ ಇರುವಂತಹದು. ಜೀವಾತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮರ ಸಂಬಂಧ, ಕ್ಷೇತ್ರ-ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರ ವಿಚಾರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅಸಾಧ್ಯದ ವಿಷಯ. ಪ್ರಸನ್ನವೂ, ಗಂಭೀರವೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಭಾಷ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತ, ಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಮಾ-ಪ್ರಮಾ, ಮಾಯೆ, ಅಧ್ಯಾಸ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ವಿವೇಚನೆ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ನಾಮ ಧೇಯಗಳಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳು. ಪ್ರಕರಣಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾತ್ರವೇ ಬೇರೆ, ಪ್ರಕರಣಗ್ರಂಥವೆಂದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬರೆದ ಪ್ರೌಢಪಠ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು. ಶ್ರೀ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೯ ಎಂದರೂ ಅವೆಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಏಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅವೆಂದರೆ ೧)ಅಪರೋಕ್ಷಾನುಭೂತಿ ೨) ಆತ್ಮಬೋಧ ೩)ಉಪದೇಶಸಾಹಸ್ರೀ ೪)ಪಂಚೀಕರಣ ಪ್ರಕರಣ ೫) ಲಘುವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ ೬)ವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ೭) ವಿವೇಕಚೂಡಾಮಣಿ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಾಮಮಹಿಮೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಮಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅನೇಕಾನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಾವು ಭಾರತಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ವಿಶ್ವನಾಥ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ, ಗಂಗೆ, ನೃಸಿಂಹ, ರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರಿ, ಅಂಬಿಕೆ, ಗಣಪತಿ, ಸೃಂದ, ಕಾಲಭೈರವ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ನುತಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಪರತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಬಹಳ ಗಹನವಾಗಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ, ಸಾರವತ್ತಾಗಿಯೂ ಬೋಧಿಸುವ ‘ಮನೀಷಾಪಂಚಕ’, ‘ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರ’, ‘ಕೌಪೀನ ಪಂಚಕ’, ‘ವಿಜ್ಞಾನನೌಕಾ’, ‘ಹರಿಮೀಡ’, ‘ಚರ್ಪಟಪಂಜರಿಕಾ’ ಮುಂತಾದ ವೇದಾಂತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ನಾನಾ ರಸಭಾವ, ಅಲಂಕಾರ, ಗುಣ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಲಾದ ‘ಸೌಂದರ್ಯಲಹರಿ’ ಹಾಗೂ ‘ಶಿವಾನಂದಲಹರಿ’ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಆಸ್ತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಶಂಕರರೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಸುಮಾರು ೮೩ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಶಂಕರರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನು ಐದು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ಗಣೇಶ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೨. ಶಿವಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೩. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೪. ಶ್ರೀದೇವೀ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಬೋಧಿಸಿದ್ದು ಅದ್ವೈತವನ್ನು. ನಮ್ಮಾತ್ಮದಲ್ಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ದಾನೆ; ಎಲ್ಲೋ ಇಲ್ಲ. ನಾಯಿ, ಚಂಡಾಲರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆತ್ಮವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮವೂ ಒಂದೇ! ಹೀಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಸ್ತೋತ್ರ ಬರೆದಿರುವ ಅಗತ್ಯ

ವಿತ್ತೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬಹು ಸುಲಭ. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಕರವಾದ ಮಾರ್ಗ! ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು!

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕವೇ, ಮನಸ್ಸಮಾಧನವನ್ನು, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ದೇವಿ-ದೇವತೆಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಮೂಲಕ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾದ್ಯೋತನದಿಂದ, ವಾಗಾಡಂಬರದಿಂದ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ, ಅನುಪ್ರಾಸದ ವೀಣೆಯ ರುಂಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ದೇವಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿರಲಿ, ಅದೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಾರ್ಗ ತಲುಪುವಂತೆ ಬಹಿರಂಗ ಸೌಂದರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆಂತರಂಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ತಳುಕು ಹಾಕಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಕೌಮಾರಿ, ತರುಣಿ, ಮಾನಿನಿ, ಮಾತೃತ್ವ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು, ವೈಭವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಶಂಕರರ ಸ್ತೋತ್ರಶೈಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಮಾರ್ದವ ರಮಣೀಯತೆಯ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದದ್ದು. ಕಾವ್ಯಕಲೆಯ ಕುಸುರಿಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಶಂಕರರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಪ್ರಸನ್ನ ಸುಭಗವಿತದಂತೆಗೂ ತುಂಬಾ ಅಂತರವಿದೆ. ಒಂದು ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸ ಚಮತ್ಕಾರದ ಪ್ರದರ್ಶನದಂತೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಪಂಚವಾದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಮನೀಯ. ಒಂದು ಶಿಲ್ಪಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಬೆರಗಾಗಿಸುವ ಪುಷ್ಕರಣಿ ಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೇ ಸೇರುವ ಗಂಗಾನದಿ.

ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ವರ್ಣನಾವಿಸ್ತಾರದ ಹರವು ಆಗಸದಂತೆ ಅಳಿಯಲಸಾಧ್ಯ. ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇವ-ದೇವತೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಾರ್ಥಕರಾಗಿರುವುದು ಅವರ ಮಹಾಮೇಧಾವಿತನಕ್ಕೊಂದು ನಿದರ್ಶನ.

ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಉಪಾಸಿಸುವ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲರದ ಸಾರವೂ ಸಹ ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಲು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವದ ವಿರಾಟ್ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಭೂಮದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಅವರಕಲ್ಪನೆವೈರಮುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಶಬ್ದಾಡಂಬರ, ಅನುಪ್ರಾಸವೃತ್ತಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿದ್ವಜ್ಞನರಿಗೂ ಅರ್ಥಸಲ ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂ ತಿರುವುದು ಭಜಗೋವಿಂದಂ, ಚರ್ವಟಪಂಜರಿಕಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ. ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸೋಣ.

**ಯದಾ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಜಗತಾ ಕ್ಷೋಭಕರಣೇ
ಪದಾ ಲೋಕಸ್ತಾಂವಿ ಪ್ರಕಟಿತವಪುಃ ಸೇತುದ್ಯಗಜಃ**

ಇದು ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹದು; ಇದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ 'ಯದಾ ಯದಾ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ' ಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವಂತಿದೆ.

ಜನವರಿ 2015

ಗೋವಿಂದಾಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ,

‘ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ನಿತ್ಯಮನಾಕಾಶಂ ಪರಮಾಕಾಶಂ’

-ಈ ವಾಕ್ಯವು ಉಪನಿಷತ್‌ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

**‘ಚಂದ್ರಾರ್ಕನಲ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಸದೃಶೀ ಚಂದ್ರಾಂಶು ಬಿಂಬಾಧರೀ |
ಚಂದ್ರಾರ್ಕಗ್ನಿಸಮಾನ ಕುಂಡಲಧರೀ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ ವರ್ಣೇಶ್ವರೀ ||**

-ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಮಾನತೆ ಜೋಮಯಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

**‘ಕೌಮಾರೀ ನಿಗಮಾರ್ಥಗೋಚರಕರೀ ಓಂಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರೀ
ಮೋಕ್ಷಾದ್ವಾರಕಪಾಟ ಪಾಟನಕರೀ ಕಾಶೀಪುರಾಧೀಶ್ವರೀ’**

-ಎಂಬುವಾಗ ಓಂಕಾರದಮೂಲಳು, ಅವಿನಾಶಿ, ಮೋಕ್ಷದ್ವಾರದ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆಯುವ ಕಾಶಿಪಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯದೇವತೆ - ಹೀಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಶಂಕರರ ವರ್ಣನಾವಿಸ್ತಾರದ ಹರವು.

ಮೋಹಮುದ್ಗರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ:

**ಸತ್ಸಂಗತ್ವೇ ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವಂ
ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವೇ ನಿರ್ಮೋಹತ್ವಂ
ನಿರ್ಮೋಹತ್ವೇ ನಿಶ್ಚಲತತ್ತ್ವಂ
ನಿಶ್ಚಲತತ್ತ್ವೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಃ ||**

ವೇದಸಾರ ಶಿವಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

**ನ ಭೂಮಿರ್ನ ಚಾಪೋ ನ ವಹ್ನಿರ್ನ ವಾಯು
ರ್ನ ಚಾಕಾಶ ಮಾಸ್ತೇ ನ ತಂದ್ರಾ ನ ನಿದ್ರಾ ||
ಅಜಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಕಾರಣಂ ಕಾರಣಾನಾಂ
ತುರೀಯಂ ತಮಃ ಪಾರಮಾಧ್ಯಂತಹೀನಂ ||**

ತ್ರಿಪುರಸುಂದರೀ ವೇದಪಾದಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪಕ್ವದ ಸಿದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

**ಮೂಲಾಧಾರಾದೂರ್ಧ್ವಮಂತತ್ವರಂತೀಂ |
ಭಿತ್ತಾ ಗ್ರಂಥೀನ್ಮೂರ್ಧ್ವ ನಿರ್ಯತ್ನಧಾದ್ರ್ಯಾಮ್ ||**

ಸೌಂದರ್ಯಲಹರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವತಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪಕ್ವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವತೀ, ಪೃಥ್ವಿತತ್ತ್ವದ ಮೂಲಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಾರು ಕಿರಣಗಳು, ಉದಕತತ್ತ್ವದ ಮಣಿಪೂರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೆರಡು ಕಿರಣಗಳು, ಅಗ್ನಿತತ್ತ್ವದ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೆರಡು ಕಿರಣಗಳು, ವಾಯುತತ್ತ್ವದ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಾಲ್ಕು ಕಿರಣಗಳು, ಆಕಾಶತತ್ತ್ವದ ವಿಶುದ್ಧಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಿರಣಗಳು, ಮನಸ್ಸತ್ತ್ವದ ಅಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ತನಾಲ್ಕು ಕಿರಣಗಳು, ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುನ್ನೂರ ಅರುವತ್ತು ಕಿರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರದಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸ್ವರೂಪದ ಭೈಂದವೆಂಬ ಸುಧಾಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜಗಳಿರುವವು.

(ಸೌಂದರ್ಯಲಹರೀ, ಶ್ಲೋಕ ೧೪)

ಸಾಧು-ಸಂತರಲ್ಲಿ ನಾಮಮಹಿಮೆ